

Moeder Ik zie wel. Ik heb mij een leven lang zorgen gemaakt en waar heeft het mij gebracht? Ik geef het op.

Vriendin 2 Wat moet er dan gebeuren? Een wonder?

Moeder Desnoods. Redelijk! Jij hebt het vertrouwen niet, dat zie ik wel. En waar sta je zelf? Je bent zo alleen als ik. Als ik tot gisteren.

Vriendin 2 Daar heb ik voor gekozen. Ik heb mijn werk.

Moeder Twintig jaar wroeten en nu ben je personeelschef. Wat is dat? Niets.

Vriendin 2 Waar had jij gezeten als ik je geen werk had bezorgd?

Moeder In ieder geval niet bij de snijbonen.

Vriendin 2 Wie denk jij dat je bent?

Moeder Je vriendin.

Vriendin 2 Ik wist dat je bedrogen werd.

Moeder Zand erover.

Vriendin 2 Er stond een glazen deur tussen ons.

Moeder Zie je wel: je bent alleen.

Vriendin 2 Dat is iedereen.

Moeder Ik niet. Ik niet meer. Ik heb het heel moeilijk gehad, maar binnenkort word ik weer gelukkig.

Vriendin 2 En wat is dat, een groot geluk? Een gevoel, iets dat je fantaseert. Dat zit alleen maar hier. Een mens is alleen. Alle mensen zijn hetzelfde en ze moeten mij met rust laten. Ik wil alleen zijn. Dat is het zuiverste. Als ik wat afleiding nodig heb, weet ik waar ik die kan vinden. Maar ik ga niemand om zijn nek hangen. Ik betaal voor mezelf en als ik er genoeg van heb stap ik op.

Moeder Betaal je soms voor iemand anders?

Vriendin 2 Hoezo?

Moeder Ik weet meer dan je denkt. Ik heb gereisd.

Vriendin 2 Kom je vanavond bij mij eten?

Moeder Zie je wel?

Vriendin 2 Wat nu weer?

Moeder Dat je iemand nodig hebt?

Vriendin 2 Dan kom je maar niet.

Moeder Jij sluit je af omdat je bang bent. Jij bent als een sneeuwman voor de zon.

Vriendin 2 Dat zijn allemaal maar woorden. Als iedereen ging doen als jij had er binnenkort niemand nog iets. Jij wil profiteren. Ik heb altijd gewerkt. Dikwijls tegen mijn zin. Ik kom hier 's morgens binnen, ik zie dat bureau, al twintig jaar hetzelfde, en dat uitzicht, ook al twintig jaar hetzelfde, op een stenen muur, ik ruik de sigaretten van gisteren... soms moet ik kotsen. Echt kotsen. Maar toch begin ik dan weer. Ik organiseer; ik regel; paperassen: zo en niet anders. Jij vindt dat misschien niets. Maar ik weet wat ik doe. Ik weet het beter dan wie dan ook hier. Dat is het geluk: zeker weten dat je gelijk hebt.

Moeder (Gelukkig) Ik heb gelijk!

Vriendin 2 's Avonds ben ik weer thuis. Denk niet dat ik ongelukkig ben. Ik wacht.

Moeder Waarop?

Vriendin 2 Ik weet het niet. Op de volgende dag? Op het einde? Dat weet ik niet.

Moeder Ik begrijp je.

Vriendin 2 Dat zal wel.

Moeder Wij worden beproefd. Vraag me niet door wie of wat.

Vriendin 2 Beproefd?

Moeder Ja. Zoals Job op zijn mesthoop maar niet zo erg. Maar hij verloor het vertrouwen niet. En dat mogen wij ook niet doen. Als we het toch kwijt zijn, moeten we het weer zoeken. Want er is iets. Toen ik die leren jas weggaf voelde ik het weer. Ik werd bevrijd, van mijzelf en van mijn ongeluk. Zeker een kwartier lang. Dat is de oplossing: kan je volgen? De liefde! Ik dacht in het begin ook: waar begin jij nu aan? Want het moeilijkste is natuurlijk: geen woorden maar daden. Maar wat hebben wij te verliezen?

Vriendin 2 Onze waardigheid.

Moeder Wij zijn niets waard.

Vriendin 2 Ik weet het.

Moeder Je moet in iets geloven.

Vriendin 2 Ik maak mij geen illusies. Dat is mijn waardigheid.

Moeder Jij moet geholpen worden. Ik kom hier nog juist op tijd! Ik ben geroepen. Dat is toch een teken, dat het allemaal zo uitkomt! Van wat weet ik niet. Ik ben op zoek naar iets! Ik moet wel. Als jij had meegemaakt wat ik heb meegemaakt zou je ook moeten. Ik kwam een heer bij de dokter tegen, en die heeft mij de weg gewezen! De weg omhoog! "Weg met de zorgen en weg met 't verdriet. Ik geef u mijn liefde al wilt u ze niet!" Luister!

Vriendin 2 Niemand moet mij komen uitleggen wat ik moet doen. Dat moet niemand. Ik denk wat ik wil. Ik ben vrij. En als ik daaraan kapot ga, is dat nog mijn zaak! Iedereen in zijn eigen kamer, en af en toe komen we bijeen om te paren, of om feest te vieren, of om te huilen bij een lijk. En dan iedereen weer naar huis.

Moeder Ik kan mij over niets anders nog druk maken. Ik heb daar al mijn tijd voor nodig. Ik moet nu een brief gaan schrijven. Nu meteen. Maar als ik met alles klaar ben kan je op mij rekenen. Ik laat je niet in de steek.

Vriendin 2 (Omhelst moeder) Dank je. Je moet maar dikwijls komen, misschien.

XII

(moeder, dochter)

(Moeder omhelst dochter)

Moeder Jij bent mijn dochter.

Dochter Heb je in een café gezeten? Je stinkt naar de sigaretten.

Moeder Ik heb een boot gelost.

Dochter Een boot?

Moeder Ik liep door de haven. Ik was daar in jaren niet geweest.

Dochter Vroeger, met mij toch?

Moeder Ja, zo lang is het geleden.

Dochter Wat ging je daar zoeken?

Moeder Wel, ik liep vanmorgen door de straat. En ineens dacht ik: ik kom te laat. Ik dacht: ik moet naar de haven. Ik heb nu de gave. Er is verschrikkelijk veel werk. Maar in liefde ben ik sterk.

Dochter Dat is rijmen en dichten.

Moeder Ik ben naar de boten gelopen. Daar stonden de mannen, die... Die... Die...

Dochter Die hadden gezopen?

Moeder Néé! Hoe kan je dat zeggen? Ze moesten een bananenboot lossen! Ik heb hen uitgelegd hoe ze dat moesten doen. Ik was nog juist op tijd. We hebben wat afgelachen, die mannen en ik. Om zes uur gingen ze bier drinken in een café, en ik kreeg spek met eieren. Ze wilden dat ik meedronk maar ik zei nee. Ik zal mij laten zat voeren zeker? Ik zei: neenee, ik moet naar mijn dochter. Zodoende ben ik hier. Ik heb een mooie dag gehad. Nu terzake.

Dochter Wat?

Moeder Zeg het.

Dochter Maar wat?

Moeder Ik ben niet gelukkig.

Dochter Nee.

Moeder Ik heb het over jou.

Dochter Ben ik niet gelukkig?

Moeder Nee.

Dochter Nee. Hoe weet jij dat?

Moeder Dat weet een moeder.

Dochter En waarom ben ik niet gelukkig?

Moeder Moet ik het zeggen?

Dochter Ik had mij iets anders voorgesteld denk ik.

Moeder Gaat het niet met die jongen? Hoe heet hij?

Dochter Jerry! Hij doet zijn best. En hoe is het met jou?

Moeder Goed, goed.

Dochter Het is hier niet warm te krijgen. Jij had nooit thuis mogen weglopen.

Moeder De geest waait waar hij wil. Zo zeggen ze dat.

Dochter Wie?

Moeder De goeden. Ik heb een boek en daar schrijf ik links de slechten en rechts de goeden in. Elza, die boven ons woonde, is nummer een van de goeden. Dat was een heilige. Ik heb een brief naar haar geschreven. Misschien heeft zij een plan. En ik stel mij ten dienste, ik ben geroepen en uitverkoren.

Dochter Jij had thuis moeten blijven! De goeden en de slechten. Ben je daarvoor gekomen?

Moeder Wie goed doet goed ontmoet. Ja, daarvoor ben ik gekomen. Om dat te zeggen.

Dochter Luister.

Moeder Dat is de blijde boodschap.

Dochter Luister zeg ik.

Moeder Ik luister.

Dochter Waarom maak ik mij moe? Het gaat toch niet. Er gaat niets. Met jou niet en met hem niet.

Moeder Nee.

Dochter Ik woon hier met een vreemde. Wij weten niet wat we tegen elkaar moeten zeggen. Als je mekaar alleen kent van uitgaan en vrijen is het makkelijk. Maar 's avonds hier zitten, met zijn twee, zonder televisie. En 's morgens wakker worden omdat je voelt dat hij naar je ligt te kijken. En dan kom jij nog wat... In plaats van... Ik weet niet hoe ik de huishuur deze maand moet betalen. Dat is het ergste niet. Het ergste is... Het ergste is dat het gebeurd is. En ik kan het niet. Ik wil lief zijn en zorgen maar ik kan het niet. Jij hebt het mij niet geleerd want je deed alles zelf. En ik wil het niet. Ik wil niet zo worden als jij. Ik zit hier en ik denk: hoe was dat toen ik geen zorgen had. Ik weet het niet meer. Ik wou dat ik dood was.

Moeder Als je hier niet gelukkig bent moet je hier niet blijven.

Dochter Nee?

Moeder Leef als de leliën in het veld, dat doe ik ook.

Dochter Is dat alles wat je weet?

Moeder Dat is het voornaamste. En: doe goed en zie niet om.

Dochter Daar is de deur, ma.

Moeder Doe dat niet, Sonja. Jij hebt mij nodig.

Dochter Zorg jij maar eerst voor jezelf. Daar zal je je handen al wel vol mee hebben.

Moeder ... Mag ik terugkomen? Ik heb het druk, maar ik heb toch af en toe ook wat aanmoediging nodig. Ik heb honger.

Dochter Hier is geld. Geroepen en uitverkoren.

XIII

(moeder, vrouw)

Vrouw kijkt door een verrekijker. Moeder op met een krijt wit gezicht geschminkt gezicht. Hoed, koffer en plastic tassen.

Moeder Het is vandaag toch zondag?

Vrouw Ja, 't is stil. Dat is het weer.

Moeder Regent het nu of te ja of te nee? Ik weet niet of ik bij de cafetaria moet wachten of bij de eendjes. Hoe laat is het?

Vrouw (Kijkt op haar horloge) Acht voor vier.

Moeder Nog acht minuten.

Vrouw Heeft u afgesproken om vier uur?

Moeder Ja.

Vrouw Dat zal het nu wel zijn. Ik loop wat achter.

Moeder Dan zit hij al in de cafetaria. (Af)

Vrouw Wie? (Kijkt door haar verrekijker)

Moeder (Op) Heeft u hem niet gezien? Een heer.

Vrouw Met een hondje?

Moeder Nee.

Vrouw Met een klein kind?

Moeder Nee.

Vrouw Het laatste half uur heb ik hier niemand gezien.